

Fonetika, kirčiavimas ir rašyba

Kontrolinis darbas 5 klasei

1. Įrašykite trūkstamus žodžius ar skaičius.

1. Lietuvių kalbos abėcėlę sudaro _____ raidės.
2. J nerašome, bet tariame lietuviškuose žodžiuose prieš ____.
3. J rašome žodžiuose prieš priebalsius ____ ir ____.
4. Dvigarsiai, sudaryti iš dviejų balsių, vadinami _____
Dvibalsiai skirstomi į dvi grupes:
 - 1) sudėtinius, turinčius du _____ (au, __, __, __);
 - 2) _____, turinčius vieną garsą (uo, __).
5. Pasirinkite teisingą atsakymą.

	Taip	Ne
Skiauč yra žodžio dalis, ištariama vienu kartu.	+	
Kiek žodyje yra balsių ir dvibalsių arba mišriųjų dvigarsių, tiek jame yra skiemenų.		
Žodžiai į kitą eilutę nekeliami skiemenimis.		
Viena balsė gali būti paliekama toje pačioje eilutėje arba keliama į kitą.		
Trumpųjų skiemenų pagrindą sudaro trumpieji balsiai (<i>ras-ti, mes-ti, ku-ras, a-to-mas</i>).		
Ilgųjų skiemenų pagrindą sudaro ilgieji balsiai, dvibalsiai, mišrieji dvigarsiai.		

6. Lietuvių kalba turi tris kirčio ženklus:

- a) _____, kuriuo kirčiuojami trumpieji skiemenys.
- b) dešinįjį, kuriuo kirčiuojami ilgieji _____ skiemenys.
- c) _____, kuriuo kirčiuojami _____ tvirtagaliai skiemenys.

2. Užduotis.

Suskaičiuokite ir parašykite, kiek žodžiuose yra raidžių ir kiek garsų. Pirmasis žodis – pavyzdys. Surašykite žodžius abėcėlės tvarka.

Šuo (3 r., 2 g.)	Laimė (..... r., g.)	Elniukas (..... r., g.)	Džiūvėsėliai (..... r., g.)
Skiemuos (..... r., g.)	Ačiū (..... r., g.)	Savarankiškai (..... r., g.)	Močiutė (..... r., g.)

3. Užduotis.

Perskaitykite Juozo Erlicko eilėraštį „Eina vasara...“. Įrašykite trūkstamas raides. Nustatykite, kokie balsiai (ilgieji ar trumpieji) praleisti eilėraštyje: teiginiuose pabraukite teisingus atsakymus.

Eina V__sara graži tarsi mama
Su vaikais, su paukščiais žaisdama,
Supasi ant laikr__džio rod__kli__
Saulės s__n__s – spinduliai – išd__kė.

Nemiegok ilgai – pr__eis pro šalį,
N__pavysi, neb__rasi kelio...
Tam k__ly su antp__čiais geltonais
Jau b__dės R__gsėjis kap__tonas.

O! Kad vasara nepasibaigtų!
Bet Rugs__jis puola – b__kim gelb__t –
Laikrodži__neturim – turim laiko
Daug daugiau, nei laikr__d__je telpa,

Bet pastoja kelią varnos pilkos...
Verkia pasilik__si viena,
Voro siūl__prir__šta prie smilgos,
Pask__tinė Vasaros dien__...

- Pirmame posme praleisti ilgieji (arba) trumpieji balsiai.
- Antrame posme praleisti ilgieji (arba) trumpieji balsiai.
- Trečiame posme praleisti ilgieji (arba) trumpieji balsiai.
- Ketvirtame posme praleisti ilgieji (arba) trumpieji balsiai.

4. užduotis

UŽDUOTIS

Prisiminkite dusliųjų ir skardžiųjų priebalsių poras. Surašykite trūkstamas raides – pabaikite pildyti lentelę.

Duslieji	p		k	s		c		ch	f	Pusbalsiai				
	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓					
Skardieji	b	d			ž		dž	h		v		l		r

5. Užduotis.

Remkitės priebalsio j rašybos taisyklėmis ir jų išimtimis. Įrašykite praleistas raides. Skliaustuose nurodykite taisykles, kuriomis remėtės.

1. Šiandien vėl džiaugėmės linksmomis nau__ienomis. 2. Išbėgę į lauką pamatėme gražiai sudėliotas __tis (.....). 3. Saldžiai kvėpėjo stiklinė__ vazo__ (.....) pamerkti __evų (.....) žiedai. 4. Atp__auk (.....) ir man riekelę duonos. 5. Nesp__auk į vandenį, nes gali tekti atsigerti. 6. Šie __šmai skirti kepti mėšai. 7. Su močiute išmokome pasigaminti naminio ma__onezo (.....).

6.

Svarbi **nuomonė (priešdėlis nuo-)**, kepta d__n__lė, šv__žios bandelės, storas l__tvamzdis, lėtas piem__, šuns applotas **sen__lis** (.....), narsus žyg__vis, ledo l__tas, kvapnus m__las, k__tas riešut__lis, l__knas **jaun__lis** (.....), aš__liniai laiptai, **pl__nas** (.....) ledas, puiki **nauj__na** (.....), pasl__ptas auksinis **ž__das** (.....), skyl__tas švarkas, noriu **dain__ti** (.....).

7. Kokį kirčio ženklą dėtumėte ant kirčiuoto skiemens?

Arti () - arti(),
keisti() - keisti(),
malti() - malti(),
šalti() - šalti(),
šilti() - šilti(),
maža () - maža(),
karšta () – karšta (),
žalia ()- žalia(),
pilka ()- pilka(),
keista() - keista(),
juoda ()- juoda(),
lupti() - lupti().